

ใบความรู้ที่ ๑๐ เรื่องนาฏยศัพท์
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง รูปแบบท่วงท่าลีลานาฏศิลป์
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๔ เรื่อง นาฏยศัพท์
รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๑๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

ศัพท์ที่ใช้เกี่ยวกับ
ลักษณะท่าร่า ในการฝึกหัด
การแสดงนาฏศิลป์ไทย เช่น
โขน ละคร รำ ระบำ เพื่อให้
เกิดความเข้าใจตรงกันระหว่าง
ผู้สอนและผู้เรียน
“นาฏย” หมายถึง
เกี่ยวกับการพอร่า เกี่ยวกับ
การแสดงละคร “ศัพท์”
หมายถึง เสียง คำ คำยากที่
ต้องแปล เรื่อง เมื่อรวมกัน
“นาฏยศัพท์” จึงมีความหมาย
ว่า “ศัพท์เฉพาะทางวิชา
นาฏศิลป์”

๑. **หมวดนามศัพท์** หมายถึง ศัพท์ที่เรียกชื่อท่าร่า
หรือชื่อท่าที่บอกอาการกระทำของผู้ร่า เช่น การ
ตั้งวงบน วงกลาง วงล่าง การจับหงาย จับคว่ำ จับ
ล่อแก้ว จับปรกหน้า จับปรกข้าง กระดกเท้า ยก
เท้า ก้าวหน้า ก้าวข้าง ประเท้า เป็นต้น

๒. **หมวดกิริยาศัพท์** หมายถึง ศัพท์ที่ใช้เรียกใน
การปฏิบัติบอกอาการกิริยา
เช่น ก้มวง ลดวง ส่งมือ หลบศอก เปิดคาง กด
คาง ทรงตัว ดิ่งไหล่ กดไหล่ กดเกลียวข้าง หลบ

๓. **หมวดนาฏยศัพท์เบ็ดเตล็ด** หมายถึง ศัพท์
ต่างๆที่ใช้เรียกในภาษานาฏศิลป์
นอกเหนือไปจากนามศัพท์ และกิริยาศัพท์
อาทิ แม่ท่า (ท่าร่ามาตรฐาน หรือท่าร่าแม่บท)
นายโรง (พระเอก) ยืนเครื่อง (การแต่งกาย
หลักในการแสดงโขน และละครร่า สร้างโดย
เลียนแบบเครื่องต้น ของพระมหากษัตริย์) พระ
ใหญ่ - พระน้อย นางกษัตริย์ นางตลาด